

DÉLMAGYARORSZÁG

80. évfolyam, 32. szám
1990. február 7., szerda

POLITIKAI NAPILAP

Havi előfizetési díj: 101 forint
Ara: 4,30 forint

Hogyan repült Czinege?

Gorbacsov keresztútjában — Az SZDSZ távol marad
Aktivizálódik az Akadémia — Méltatlan eljárások

Bevezetőnk általában a nap híreivel igyekszünk kezdeni. De (újságcsináló) ember legyen a talpán, aki a mostani hírfolyamból ki tudná emelni a legizgalmasabbat. Hát, kérem: tessék választani!

Folytatja munkáját Czinege Lajos, volt honvédelmi miniszter ügyében a parlamenti vizsgálóbizottság. Közben pedig az MTI-Press jóvoltából elképesztő részletek jutottak tudomásunkra. Az erről szóló anyagot lapunk 5. oldalán közöljük.

Mára már egyértelmű, hogy a magyar külpolitika 1989-ben alapvető szerepet játszott abban, hogy Közép-Európa keleti fertályán hogyan alakult a politikai helyzet. E folyamatok reprezentánsává külügyminiszterünk, Horn Gyula vált, akivel lapunk 3. oldalán olvashatnak interjút.

Eddig magunk ajánlása. Ami a kommentátori szerepet illeti, a tegnapi estében legföljebb csak annyit tudtunk kikövetkeztetni a napi hírekből, hogy a katasztrofális helyzetben levő Szovjetunióban Gorbacsov keresztútjába került ugyan, ám bizonyos jelek a reformerők lehetséges áttörésére utalnak. Itthon viszont a mára összehívott „nemzeti csúcstól” távol tartja magát a választások utáni helyzetre koncentráló SZDSZ.

A következtetéseket aligha az olvasóra, inkább az időre kell bízunk.

Szávay István

„Az orosz kártya veszélyei”

Mihail Gorbacsov előző nap előterjesztett állásfoglalás-tervezetének vitájával folytatódott kedden délelőtt 10 órakor Moszkvában az SZKP KB ülése.

A Gorbacsov-beszédet, és a korábbi gyakorlattól eltérően, az előző napi felszólalások teljes szövegét kedden közölték a szovjet központi lapok. Ez egyrészt úgy értékelhető, hogy a kb engedte a tanácskozásnak sajtónyilvánosságot követelő nyomásnak. Moszkvai újságírók körében uralkodó álláspont szerint a felszólalások, köztük a konzervatív vélemények nyilvánosságra hozása egyértelműen a gorbacsovi reformszárnyat erősíti.

Ugyanakkor nem teljesült a vasárnapi moszkvai tömeggyűlésen hangzottakot követelés, hogy a rádió és a televízió beengedését követelje. A keddi nap eseményeiről a jelek szerint továbbra is csak az írott sajtó számol be részletesen.

A Vremjában megszólaltatott egyik kb-tag elmondta, hogy mind a testület tagjai, mind a meghívott vendégek körében nagy érdeklődést keltettek a főtítkári előterjesztés fő gondolatai.

Arra a kérdésre, hogy kiknek a felszólalásai kaptak tapsot a plénumon, az interjúalany elsőként Jegor Ligacsov pb-tag, kb-titkár szereplését említette. Ligacsov azzal vívta ki a testület tapsát, hogy a kb és a politikai bizottság munkáját bíráló felszólalásában saját tevékenységét is önkritikusan értékelte.

A konzervatív szárny erős embereként nyilvántartott Jegor Ligacsov kijelentette: a szocialistaellenes, nacionalista szervezetekben részt vevő személyek nem lehetnek az SZKP tagjai. Hangzottatta, hogy a perestrojka olyan objektív szükség-szerűség, amelynek nincs alternatívája, elismerte, hogy a reformok megvalósításában a pb és a kormány komoly hibákat követett el. Az egyik legfőbb gondnak

nevezte a pénzmennyiség lavinászerű kiáramlását, ami aláásta a fogyasztói piacot. Az új gazdálkodási módszerekre való áttérés szerinte egyszerűen nem volt előkészítve.

Ligacsov megfontoltságra és körültekintésre szólította fel a kb tagjait. Mint mondta, a sietséges elvi engedelményekhez, elhamarkodott lépésekhez vezethet. Ezzel kapcsolatban kijelentette: — En határozottan a magántulajdonnak a szocialista társadalomban való bevezetése ellen vagyok — hangoztatta, hozzátéve, hogy e kérdésben népszavazást tart szükségesnek.

Az eddig megismert felszólalások alapján az már megállapítható, hogy Gorbacsov világos, egyértelmű beszámolója arra készítette a testület különböző beállítottságú tagjainak egy részét, hogy ők maguk is *szint valljanak*, melyik oldalon állnak a reformokról folyó politikai vitában. A konzervatív nézeteket, illetve a reformpártiságot nyíltan megvallók mellett természetesen akadnak olyanok is,

akik — mintha *kivárára játszanának* — szavakban a radikális reformok mellett állnak ki, de javaslatuk az éppen meghaladni kívánt módszereken nem lépnek túl, az apparátus mindenható intézkedéseitől, szervezeti lépésektől remélik a súlyos politikai, társadalmi és gazdasági problémák megoldását.

Az „orosz kártya” veszélyeire hívta fel a kb figyelmét kedden Vitalij Vorotnyikov. Az oroszországi föderáció legfelsőbb tanácsa

elnökségének elnöke, a kb politikai bizottság tagja szerint a legnagyobb szövetséges köztársaságban viharosan halad az oroszországi, és főleg az orosz nemzeti öntudatra ébredés, amelyet szélsőbalos és konzervatív politikai csoportosulások is a maguk javára igyekeznek fordítani. Mint mondotta, mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy ezt a *nacionális adu* senki se *játszhasa ki*. Szorgalmazta, hogy a kongresszus előtt tartásuk meg az OSZSZSZK pártkonferenciáját.

Mától

csonka nemzeti csúcs

A Magyar Köztársaság ideiglenes elnöke szerdára meghívta 18 párt vezetőit az Országházba, hogy a békés átmenettel összefüggő néhány kérdéssel folyassanak eszmecsere. A többi párt által kezdeményezett újabb nemzeti csúcstalálkozón valóban részt vesz a miniszterelnök és az Országgyűlés megbízott elnöke is. Az MTI munkatársa három párt előzetes véleményét kérte; mit várnak a találkozóztól?

Kis János, a Szabad Demokrátiák Szövetsége ügyvivője:

— A Szabad Demokraták Szövetsége üdvözi az ideiglenes köztársasági elnök kezdeményezését, hogy a békés átmenet biztosítása érdekében tanácskozási körökben össze a politikai pártok vezetői. Ugyanakkor az a benyomása, hogy a tervezett találkozó nincs megfelelően előkészítve. Az SZDSZ ötletszerűnek tartja a tárgyalóasztalhoz invitált szervezetek összeválogatását, hiányolja a találkozó eljárásrendi és tartalmi előkészítését, és úgy ítéli meg, hogy a megvitatásra javasolt kérdések köre túlságosan széles ahhoz, hogy arról véleményegyeztetésre mód nyíljon. Ezért a szabad demokraták célszerűnek tartanák a találkozó elnapolását, nem egészen három hét múlva ugyanis ismertté vá-

lik, hogy mely szervezetek képesek kivívni az országos párt státusát. Ezért javasolják, hogy az ideiglenes köztársasági elnök majd ezeket a pártokat hívja meg a tanácskozássorozatra. Addig kétoldali konzultációkon elő lehetne készíteni a megbeszéléseket.

Az SZDSZ sajnálatosnak tartja, hogy indítványát az utolsó pillanatban és a nyilvánosság útján kényszerül megtenni, azonban a meghívást csak két nappal a találkozó előtt, hétfőn kapta kézhez. Ilyen körülmények között a február 7-ére kitűzött találkozó elől érdemi eredményeket nem vár, és ezért attól — a kezdeményezés iránti minden rokonszenv ellenére — kénytelen távol maradni. — Készen állunk azonban az érdemi tárgyalásra, hiszen reméljük, hogy magunk is az országos pártok egyike leszünk — mondta befejezésül Kis János.

Polgár Viktor, a Magyar Szocialista Párt szóvivője:

— Pártunk néhány napja egy kiáltványt adott ki, amelyben rámutatott arra, hogy veszély fenyegeti a békés átmenetet, önszervező kereskednek a nemzet érdekében, és félt, hogy a szabad választások nem lesznek igazán szabadok, nem teremtenek igazi társadalmi békét. Ezért a Magyar Szocialista Párt is javasolta az újabb nemzeti csúcstalálkozót, mert úgy véli, hogy a decemberi megállapodások már nem elégségesek. Az MSZP egyúttal felkérte az Országgyűlés és a kormány elnökét, hogy hozzák nyilvánosságra a különböző politikai erőkkel és társadalmi szervezetekkel 1989 decemberében folytatott tárgyalások emlékeztető jegyzőkönyvét. Erre annál is inkább szükség van, mert miközben szinte minden párt szóban támogatásáról biztosítja a kormányt, a gyakorlatban néhány szervezet olyan konkrét lépéseket tesz, amely aláássa a kormányzati munkát. Terjed a szociális, a gazdasági és a politikai demagógia, s ez végső soron az ország külföldi megítélését is ronthatja. Ezért a szocialisták minimális célként azt szeretnék elérni a tárgyalásokon, hogy a decemberi megállapodások betűit

(Folytatás a 2. oldalon.)

Temes, Csongrád két jó barát

Gyorssegély az aradi köjálnak — Az átképzés nehézségei — Tűzoltó leszel, s nyelvtanár

A Csongrád Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága tegnapi ülésén előterjesztettek között két érdekes adatra lehelünk figyelmesek: a tavaly január 1-jei 270 fővel szemben ma már csak 227 fő dolgozik a megyei tanácson. Azt is megtudtuk, hogy a *létszámcsoökkentés* zökkenőmentesen ment végbe; csak néhány ember munkaviszonya szűnt meg *felmondással*. A másik érdekes információ: a vb engedélyezte a Csongrád Megyei Köjálnak, hogy elfekvő készleteiből összesen 272 ezer forint értékű laboratóriumi eszközt — díjmentesen — az *Arad városi köjál rendelkezésére* bocsásson, annak kérésére.

Tájékoztatták a testületet a romániai Temes megyei kapcsolatok felújítására tett erőfeszítéseiről. Minthogy a Temes megyei tanács lemondott, még félig-meddig katonai irányítás alatt áll a közigazgatás, a Csongrád Megyei Tanács megbízta egyelőre csak a temesvári rádió magyar szerkesztőségével, s magánszemélyekkel tárgyalhatott. Mindenesetre — első lépésként — gyorssegélyt juttatnak el Temesvárra (írógépek, egyéb eszközök, kazetták, szalagok), s konkrét egyezségekre léptek a temesvári magyar színházzal. A hosszabb távú együttműködési megállapodást előreláthatólag egy-két hónapon belül tető alá hozzátják, annak függvényében, hogy a ma még bizonytalan „temesi” helyzet mikor konszolidálódik. A Csongrád megyeiek szándéka nyilvánvaló: élő komplex kapcsolatrendszer szeretnének kiépíteni, amelyet megfosztanak a régi *protokolláris* jellegtől.

Parázs vita bontakozott ki a Rákos Istvánné osztályvezető által előterjesztett beszámolóról, amely az idegen nyelv szabad választásának feltételeit, az első fél-év Csongrád megyei tapasztalatait boncolgatta. Adatok: az általános iskolákban 519 nyelvszakos tanár van, ebből 414 orosz szakos. Az iskolák felében továbbra is csak orosz nyelvet tanítanak, mivel nincs más *nyelvszakos pedagógus*. A gimnáziumokban viszonylag megnyugtató a helyzet, bár a szakos ellátottság hiánya a tényleges szabad választást itt is korlátozta. Csongrád megyében 283 orosz tanár részvételével kezdődött a 400 óras

intenzív nyelvtanfolyam, amelyet ha sikeresen elvégeznek (azaz angolból, németből vagy franciából nyelvvizsgát tesznek), akkor ez év szeptemberétől megkezdhetik tanulmányukat, második diplomát szerezhetnek nyugati nyelvből. Ezzel párhuzamosan taníthatják is új szakukat.

A tapasztalatok azt mutatták, hogy a szülők egy része nem értette meg, nem tolerálta azt a tényt, hogy az illető iskolában nincsenek meg a tárgyi, személyi feltételei a szabad nyelvválasztásnak, így fenyegetőzésekre, atrocitásokra is jócskán akadt példa. A felszólalók elmarasztalták a főiskolákat és az egyetemeket amiatt, hogy ebben a tanévben *nem csökkentették* radi-

kálisan az orosz szakos előfeszítéseiről. Minthogy a Temes megyei tanács lemondott, még félig-meddig katonai irányítás alatt áll a közigazgatás, a Csongrád Megyei Tanács megbízta egyelőre csak a temesvári rádió magyar szerkesztőségével, s magánszemélyekkel tárgyalhatott. Mindenesetre — első lépésként — gyorssegélyt juttatnak el Temesvárra (írógépek, egyéb eszközök, kazetták, szalagok), s konkrét egyezségekre léptek a temesvári magyar színházzal. A hosszabb távú együttműködési megállapodást előreláthatólag egy-két hónapon belül tető alá hozzátják, annak függvényében, hogy a ma még bizonytalan „temesi” helyzet mikor konszolidálódik. A Csongrád megyeiek szándéka nyilvánvaló: élő komplex kapcsolatrendszer szeretnének kiépíteni, amelyet megfosztanak a régi *protokolláris* jellegtől.

Parázs vita bontakozott ki a Rákos Istvánné osztályvezető által előterjesztett beszámolóról, amely az idegen nyelv szabad választásának feltételeit, az első fél-év Csongrád megyei tapasztalatait boncolgatta. Adatok: az általános iskolákban 519 nyelvszakos tanár van, ebből 414 orosz szakos. Az iskolák felében továbbra is csak orosz nyelvet tanítanak, mivel nincs más *nyelvszakos pedagógus*. A gimnáziumokban viszonylag megnyugtató a helyzet, bár a szakos ellátottság hiánya a tényleges szabad választást itt is korlátozta. Csongrád megyében 283 orosz tanár részvételével kezdődött a 400 óras

S. I.

Moszkva? Oregon?

Az idegen nyelvet tanulók számára szinte elengedhetetlen lenne az adott nyelvtérülethez utazni, s ott „élőben” továbbbeszélgetni, bővíteni a nyelvtudást. Sajnos, ez anyagi okok miatt csak néhány esetben lehetséges. Eddig hagyományként számított, hogy az orosz szakos hallgatók meghatározott időre csoportosan utazhattak a Szovjetunióba. Ez tavaly megszűnt. A nyugati nyelvek külföldi elsajátításában többnyire az államközi ösztöndíjakkal operálnak, melyek ugyan csak néhány diáknak segítenek az idegenbeli nyelvtanuláshoz. A JATE és az oregoni egyetem közötti cserekapcsolat évente 10 hónapot biztosít a szerencsésebb hallgatóknak. Jövőre viszont minden anyagi támogatást nélkülözniük kell az egyetemeknek, a külföldi nyelvtanulás a saját pénztárcájukat terheli majd. Ezek után értetlenül nézhet az ember, hogy mégis, milyen elgondolás alapján helyezték a hangsúlyt a nyelvtanulásra, ha annak „profi” elsajátítására egyre nagyobb nehézségeket kötnek.

P. Sz.